

**G. MEIRE:
– ĪRIJĀ KOOPERATĪVI
NEKONKURĒ AR BIEDRU
PĀRVILINĀŠANU.
KOOPERATĪVI KONKURĒ
VESELĪGI, TOSTARP AR
BIEDRU LABKLĀJĪBU UN
PIENA KVALITĀTI.
TĀDĒJĀDI LOJALITĀTE
UZREIZ IR CITĀ LĪMENĪ.**

Mums Latvijā daļu saimniecības ienākumu veido arī hektārmaksājumi, un ar tiem kaut ko var subsidēt. Piemēram, guļvietas, robotu un citus pirkumus. Viņiem šādas iespējas nav, jo nav hektārmaksājumu. Ja nebūsi sarēķinājis, kā fermā saimnieciski darboties, tad būs bankrots. Latvijā daudziem piena ražotājiem pieder daudz zemes, viņi izmanto hektārmaksājumus un naudas ienākumus no graudu pārdošanas piensaimniecības stutēšanai.

– Kāda Īrijā un Spānijā ir lauksaimnieku attieksme pret Zaļo kursu?

M. F.: – Saimnieki abās valstīs ir satraukti par Zaļo kursu. Saprot, ka būs papildu izmaksas un ļoti daudziem prasības būs neizpildāmas. Īrijā vienīgais glābiņš ir, ka govīs deviņus mēnešus gadā atrodas ganībās.

G. M.: – Īrijā jutām vairāk iniciatīvu no Īrijas kooperatīvo sabiedrību apvienību puses, viņi vairāk strādā pie sistēmas izveides, kas ļautu biedriem tālāk saimniekot, sadarboties. Viņiem ir arī pārstāvniecība ES.

J. R.: – Zaļā kursa prasības satrauc. Diezgan liela ir fermu koncentrācija ap kooperatīvu centriem. Lopu blīvums salīdzinājumā ar Latviju ir ļoti liels. Kooperatīva vadītājs uzsvēra – jo lielāka saimniecība, jo lielākas problēmas ar zaļo pēdu. Tā kā zemes nav, barību pērk, kūtsmēsļu pārstrāde ir diezgan liela problēma, un to risina. COVAP kooperatīvs Spānijā domā par kūtsmēsļu pārstrādes izveidi ar kooperatīva atbalstu. Ir iecerēts, ka visi zemnieki vedīs uz šo ražotni kūtsmēsļu šķidro frakciju. To atdalīs no kūtsmēsliem un pārstrādās. Ražos elektroenerģiju un pārstrādātos kūtsmēslus vedīs atpakaļ zemniekiem lauku mēslošanai. Latvijā mītruma ir pietiekami. Mums ir jācenšas fermas dabūt sausākas. Jāmēģina citi modeļi.

– Vai Latvijā arī piena ražotāju kooperatīvi varētu veidot biogāzes ražotni?

– Spānijā ir ļoti liels fermu blīvums, visas fermas atrodas 20 km rādiusā ap kooperatīvu, tāpēc piena, lopbarības un kūtsmēsļu pārvaļāšanai izmaksas ir ļoti mazas. Latvijā noteikti arī var to izdarīt, tomēr tad ir jāsakrīt daudziem nosacījumiem.

M. F.: – Divdesmit kilometru rādiusā ir 1000 govju. Vai šeit ko vajag komentēt? Šā iemesla dēļ viņi ļoti uztraucas par dzīvnieku blīvumu uz ha. Iespējams, mēs arī šā rādītāja latīņu esam uzcēluši pārāk augstu – kāds mums Latvijā blīvums salīdzinājumā ar citām valstīm! Esam tik daudz dzīvnieku likvidējuši! Mēsli krātuves ir ļoti dārgs prieks, tās ir izmaksu ietilpīgas. Es saimniekiem saku, ka kūtsmēsliem apakšā ir jāliek skābarības plēve. Ja nē, tad piesārņojums nekur tālu neiesūksies. Kad krātuves atbalstīja ar ES naudu, tad pie atbalsta tika tas, kurš pirmais paspēja pieteikties. Būsim godīgi – lielāko atbalstu mēsli krātuvju ierīkošanai Latvijā saņēma lielās fermas. Aizmīrsa par vidējo slāni, kas bija ļoti svarīgs. Ja Latvijā būtu saimniecības ar 50–100 govju ganāmpulkiem, iespējams, mēs nenonāktu tik smagā situācijā, kā patlaban esam nonākuši. Vēl nejūtam, kā viss var beigties.

– Kā darboties Latvijā, lai attīstītu kooperatīvus un tādējādi arī saimniecību konkurētspēju?

L. U.: – Secinājums no Īrijas un Spānijas – vissvarīgākais kooperācijas izaugsmei Latvijā ir audzēt biedru skaitu un ražotā piena daudzumu. Ja biedru būs tik daudz, cik Spānijā, izaugsme lielā mērā notiks pati no sevis, būs izvēles iespējas izaugsmei un arī piena nozare Latvijā attīstīsies.

M. F.: – Pirmais un vissvarīgākais ir parādīt saimniekiem, ka, apvienojot spēkus kooperatīvā, ir iespēja panākt labāku cenu saražotajam pienam, kā arī kopīgiem

spēkiem uzlabot saimniekošanas efektivitāti. Apvienojoties vienotā sistēmā, virzoties uz tādu līdzdalības procentu kooperatīvos kā Spānijā un Īrijā, mūsu piensaimniecība izdzīvos. Tad arī piena iepirkuma cenu svārstības nebūs tik sāpīgas.

G. M.: – Vienas receptes, kā šo mērķi sasniegt, nav. Spānijā un Īrijā ir lielāka kooperācijas vēsture un līdz ar to arī zināšanu bāze. Tas, visticamāk, ir tas, kas mums jāuzlabo – zināšanas par kooperāciju. Ir jāveicina arī sabiedrības izpratne par piensaimniecības nozares valstisko svarīgumu. Piemēram, ir ļoti cītīgi darbojās pie savu piena produktu virzīšanas ne tikai vietējā, bet arī starptautiskajā tirgū, un šī darbošanās kooperatīviem deva ļoti lielu priekšrocību.

M. F.: – Mēs aizmirstam pagātņi, kurā vēl salīdzinoši nesen dzīvojām. Tā arī ietekmē izpratni par kooperāciju.

R. F.: – Kas rosinātu kooperācijas izaugsmes paātrinājumu? Mēs Īrijā redzējam, ka piena produktu eksportu un kooperatīvu asociāciju lielā mērā atbalsta valsts. Kooperācijas organizācijā mācības un dažādus pasākumus par 60–100% finansē valsts. Pat tik kooperācijas nozarē nobriedušā sabiedrībā ir valsts atbalsts! Un to stimulē. Arī otrā līmeņa kooperāciju atbalsta netiešā veidā. Proti, valsts aģentūras pēta, piemēram, eksporta tirgus. Veic pētījumus, kādi produkti un kādos segmentos ir pieprasīti. Latvijā līdzīgs valsts atbalsts noteikti rosinātu kooperācijas izaugsmi.

L. U.: – Spānijā mums neviennozīmīgi atbildēja par valsts un Eiropas Savienības atbalstu. Caur kooperatīviem plūst nauda saimniecību atbalstam. Kooperatīvi darbojas kā naudas administrētāji saimniecību investīcijām.

J. R.: – Tie ir kā kopprojekti, kur kooperatīvi veic ieguldījumus vairākās saimniecībās.

L. U.: – Tā ir laba ideja, kas noteikti ir jāvērtē arī Latvijā. Iespējams, kooperatīvi ir jāiesaista šādā darbības virzienā. Tie pārziņa savu biedru saimniecības un var palīdzēt jaunu procesu ieviešanā un uzlabošanā. Kooperatīvi varētu būt labi procesu un naudas administrētāji.

R. F.: – Vissvarīgāk ir bez pārtraukuma kopt kooperācijas kultūru tā, kā to aizvien dara Īrijā, kur pirmos kooperatīvus dibināja pirms vairāk nekā 100 gadiem. Tas ir 100, nevis piecu vai desmit gadu jautājums, un ir vajadzīgs arī ārējais finansējums. *Kooperatori* Latvijā patlaban nav nekādi kapitālisti. Apvienošanās mērķis kooperatīvā ir vairot kapitālu.

L. U.: – Spānijā, Īrijā un Latvijā kooperācijas pamatā ir lojāls lauksaimnieks. Bez lojāliem biedriem kooperācijai izaugsmes nebūs. **a**